

PLÁN REPOWEREU

je zameraný na rýchle zníženie našej závislosti od ruských fosílnych palív urýchlením prechodu na čistú energiu a spojením síl s cieľom dosiahnuť odolnejší energetický systém a skutočnú energetickú úniu.

V nadväznosti na balík návrhov Fit for 55 a dokončenie opatrení týkajúcich sa energetickej bezpečnosti v oblasti dodávok a uskladňovania energie sa v tomto pláne REPowerEU predkladá ďalší súbor opatrení s cieľom:

- šetriť energiu,
- diverzifikovať dodávky,
- nahradiť fosílna palivá urýchlením prechodu Európy na čistú energiu,
- rozumne kombinovať investície s reformami.

Návrhom nového plánu REPowerEU vzniklo mnoho nových zmien ako aj návrh zmeny smerníc o energii z obnoviteľných zdrojov, energetickej hospodárnosti budov a energetickej efektívnosti t. j.:

Návrh smernice európskeho parlamentu a rady, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2018/2001 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov, smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov a smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti.

Dôvody a ciele návrhu Smerníc

V Európskej zelenej dohode sa energetická efektívnosť a energia z obnoviteľných zdrojov stali ústredným prvkom prechodu na čistú energiu. Cieľom Únie v oblasti energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov by sa mala zohľadniť naliehavá potreba urýchliť zvýšenie energetickej efektívnosti a zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov a znížiť tak závislosť od dovážaných fosílnych palív a aby sa zabezpečilo dosiahnutie ambiciózných energetických a klimatických cieľov EÚ na rok 2030 a cieľa klimatickej neutrality do roku 2050.

Na základe štúdie „RES Simplify“ boli identifikované najčastejšie prekážky, a to zdĺhavé postupy v administrácii pri poskytovaní finančných prostriedkov na zdroje a to predovšetkým byrokratická záťaž, netransparentné postupy, nedostatočná právna jednotnosť, ako aj neúplný a nejasný rámec usmernení, ktoré viedli k týmto zdĺhavým procesom obnovy. Z uvedeného, jedným z navrhovaných cieľov REPowerEU je koordinovaným a harmonizovaným spôsobom v celej EÚ zjednodušiť a skrátiť administratívne postupy udeľovania povolení, ktoré sa vzťahujú na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.

Cieľ Únie v oblasti energie z OZE sa stáva ambicióznejší. V návrhu na zmenu smernice (EÚ) 2018/2001 sa cieľ zvýšil z 32 % na 40 % využitia OZE, avšak vplyvom politických udalostí, a zníženie dovozu energie z Ruska, je potrebné navýšiť tento cieľ na rok 2030 v oblasti OZE na 45 %, aby lepšie prispievali k tomuto cieľu a znížiť tak závislosť od fosílnych palív.

Z vyššie uvedených návrhov sa týmto mení aj smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov. Pri návrhu sa ním zavádzajú povinnosti členských štátov podporovať využívanie solárnych zariadení na budovách.

Zmeny smernice 2012/27/EÚ

V návrhu na prepracovanie smernice o energetickej efektívnosti, ktorý bol prijatý 14. júla 2021 sa zvýšil cieľ Únie v oblasti energetickej efektívnosti na rok 2030 o 9 % v porovnaní s rokom 2020. Avšak vzhľadom na zvyšovanie cien energií a zníženia závislosti na dovoze fosílnych palív z Ruska bolo potrebné cieľ navýšiť do roku 2030, a to o 13% aby bolo možné tento cieľ v oblasti dekarbonizácie dosiahnuť nákladovo efektívnejšie. Preto sa týmto návrhom mení aj smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti s cieľom posilniť energetickú efektívnosť a zvýšiť cieľ Únie v oblasti energetickej efektívnosti na rok 2030. Táto zmena sa v smernici 2012/27/EÚ článku 3 odseku 5 nahrádza nasledovne:

- „5. Členské štáty kolektívne zabezpečia zníženie spotreby energie aspoň o 13 % v roku 2030 v porovnaní s prognózami referenčného scenára z roku 2020, aby v roku 2030 konečná energetická spotreba Únie nepresiahla 750 Mtoe a jej primárna energetická spotreba nepresiahla 980 Mtoe.“

Keďže cieľ tejto smernice, a to zníženie emisií skleníkových plynov, energetickej závislosti a cien energie, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni samotných členských štátov, ale z dôvodu rozsahu tohto opatrenia ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii. Preto v SMERNICI EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY a jej bodoch (29 a 30) sa uvádza, že navrhované skutočnosti by sa v Smernici 2012/27/EÚ, mali zodpovedajúcim spôsobom zmeniť.

Zmeny smernice (EÚ) 2018/2001

Článok 3 smernice 2018/2001/EÚ nahrádza odsek 1 na nasledovné znenie:

- „1. Členské štáty spoločne zabezpečujú, aby podiel energie z obnoviteľných zdrojov v Únii na hrubej konečnej energetickej spotrebe v roku 2030 predstavoval aspoň 45 %.“

Ďalej v článku 15 smernice sa vkladá odsek č. 2a ktorý uvádza, že:

- „2a. Členské štáty podporia skúšanie nových technológií výroby energie z obnoviteľných zdrojov v pilotných projektoch v reálnom prostredí na obmedzený čas v súlade s platnými právnymi predpismi EÚ a doplnia ich vhodnými zárukami s cieľom zaistiť bezpečnú prevádzku elektrizačnej sústavy a predchádzať neprímeraným vplyvom na fungovanie vnútorného trhu pod dohľadom príslušného orgánu.“

Existuje naliehavá potreba znížiť závislosť od fosílnych palív v budovách a urýchliť úsilie o dekarbonizáciu a elektrifikáciu ich spotreby energie. Aby sa umožnila nákladovo efektívna inštalácia solárnych technológií v neskoršej fáze, všetky nové budovy by mali byť „pripravené na solárnu energiu“, to znamená navrhnuté tak, aby sa optimalizoval potenciál výroby solárnej energie na základe slnečného žiarenia v lokalite, čo umožní efektívnu inštaláciu solárnych technológií bez nákladných stavebných zásahov. Okrem toho by mali členské štáty zabezpečiť využívanie vhodných solárnych zariadení na nových budovách, a to obytných aj nebytových, a na existujúcich nebytových budovách. Rozsiahle využívanie solárnej energie na budovách by výrazne prispelo k účinnejšej ochrane

spotrebiteľov pred rastúcimi a nestálymi cenami fosílnych palív, znížilo by sa ním vystavenie zraniteľných občanov vysokým nákladom na energiu a viedlo by k širším environmentálnym, hospodárskym a sociálnym prínosom. Aby sa efektívne využil potenciál solárnych zariadení na budovách, členské štáty by mali vymedziť kritériá na realizáciu solárnych zariadení na budovách a možné výnimky z ich zavádzania v súlade s posúdeným technickým a hospodárskym potenciálom zariadení na výrobu solárnej energie a s vlastnosťami budov, na ktoré sa vzťahuje táto povinnosť. Preto sa v SMERNICI EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY a jej bodoch (24-25) uvádza, že navrhované skutočnosti by sa v Smernici (EÚ) 2018/2001, mali zodpovedajúcim spôsobom zmeniť.

Zmena smernice 2010/31/EÚ

V smernici 2010/31/EÚ sa vkladá nový „**článok 9a**“ ktorý hovorí o Solárnej energii v budovách a podrobne popisuje ich návrh nasledovne:

- Členské štáty musia zabezpečiť, aby budovy boli navrhnuté tak, aby sa optimalizoval ich potenciál výroby slnečnej energie na základe slnečného žiarenia v lokalite, čím sa umožní neskoršia nákladovo efektívna inštalácia solárnych technológií.
- Členské štáty sú povinné zabezpečiť zavedenie vhodných zariadení na solárnu energiu:
 - „do 31. decembra 2026 na všetkých nových verejných a komerčných budovách s úžitkovou plochou väčšou ako 250 štvorcových metrov;
 - do 31. decembra 2027 na všetkých existujúcich verejných a komerčných budovách s úžitkovou plochou väčšou ako 250 štvorcových metrov a
 - do 31. decembra 2029 na všetkých nových obytných budovách.“
- Členské štáty na vnútroštátnej úrovni vymedzia a zverejnia kritériá praktického vykonávania týchto povinností a možných výnimiek pre osobitné typy budov v súlade s posúdeným technickým a hospodárskym potenciálom zariadení na solárnu energiu a charakteristikami budov, na ktoré sa vzťahuje táto povinnosť.

Energetická efektívnosť predstavuje kľúčovú oblasť činností, bez ktorej nie je možné dosiahnuť nezávislosť od fosílnych palív a od dovozu energie z Ruska a úplnú dekarbonizáciu hospodárstva Únie. Potreba využiť nákladovo efektívne príležitosti na šetrenie energie viedla k súčasnej politike Únie v oblasti energetickej efektívnosti. V decembri 2018 sa ako súčasť balíka opatrení v oblasti čistej energie pre všetkých Európanov zaviedol nový hlavný cieľ Únie v oblasti energetickej efektívnosti minimálne 32,5 % do roku 2030 (v porovnaní s predpokladanou spotrebou energie v roku 2030). V záujme zvýšenia nezávislosti a odolnosti a dosiahnutia vyšších ambícií v oblasti klímy by sa zlepšenia v oblasti energetickej efektívnosti mali ešte viac zvýšiť aspoň na 39 % v prípade konečnej energie a na 41,5 % v prípade primárnej energie, a to na základe prognóz referenčného scenára z roku 2007 na rok 2030. Zmena metodiky Eurostatu na výpočet energetickej bilancie a zlepšenia v následných modelových prognózach si však vyžadujú zmenu základného scenára. Použitím tej istej koncepcie na stanovenie cieľovej hodnoty, to znamená jej porovnaním s prognózami budúcich základných scenárov, by sa teda ambícia Únie v podobe cieľa energetickej efektívnosti na rok 2030 mala stanoviť na základe porovnania s prognózami v referenčných scenároch z roku 2020 na rok 2030, pričom by sa mali zväziť národné príspevky z národných energetických a klimatických plánov. Vychádzajúc z tohto aktualizovaného základného scenára bude Únia musieť ešte viac zvýšiť svoju ambíciu energetickej efektívnosti aspoň o 13 % v roku 2030 v porovnaní s úrovňou úsilia podľa referenčného scenára z roku 2020. Tento nový spôsob vyjadrenia úrovne ambícií pri cieľovej hodnote Únie nemá vplyv na to, aké

úsilie je v skutočnosti potrebné. Preto sa v SMERNICI EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY a jej bodoch (26-28) uvádza že navrhované skutočnosti by sa v Smernici 2010/31/EÚ, mali zodpovedajúcim spôsobom zmeniť.

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorou sa mení smernica (EÚ) 2018/2001 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov, smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov a smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti

sa uvádzajú nasledovné skutočnosti:

- Stanovuje záväzný cieľ Únie dosiahnuť aspoň 32 % podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe Únie do roku 2030. Podľa plánu cieľov v oblasti klímy by podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe musel narásť do roku 2030 na 40 %, aby sa podarilo dosiahnuť cieľ Únie v oblasti zníženia emisií skleníkových plynov. V tejto súvislosti Komisia v júli 2021 navrhla ako súčasť balíka naplňujúceho Európsku zelenú dohodu zdvojnásobiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov v energetickej mixe v roku 2030 v porovnaní s rokom 2020 tak, aby dosiahol aspoň 40 %. V oznámení REPowerEU sa načrtol plán na ukončenie závislosti EÚ od ruských fosílnych palív ešte pred koncom tohto desaťročia. Cieľom Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov je zvýšiť kapacitu OZE až na 45 %, aby sa výrazne urýchlilo súčasné tempo zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov, v dôsledku čoho sa zrýchli postupné odstraňovanie závislosti EÚ zvýšením dostupnosti cenovo dostupnej, bezpečnej a udržateľnej energie v Únii.
- Ďalším bodom tejto smernice sú zdĺhavé administratívne postupy, ktoré predstavujú jednu z hlavných prekážok pre investície do obnoviteľných zdrojov energie a ich súvisiacej infraštruktúry. Medzi tieto prekážky patrí zložitnosť platných pravidiel pre výber lokality a administratívne schvaľovania projektov, zložitnosť a trvanie posudzovania vplyvov projektov na životné prostredie, problémy s pripojením do sústavy, obmedzenia týkajúce sa prispôsobenia špecifikácií technológie počas postupu udeľovania povolení, resp. personálne otázky orgánov udeľujúcich povolenia alebo prevádzkovateľov sietí. Na zrýchlenie tempa zavádzania projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov je potrebné prijať pravidlá, ktorými sa zjednodušia a skrátia procesy udeľovania povolení.
- Požiadavky na zjednodušenie administratívnych postupov udeľovania povolení pre zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov zavedením pravidiel o organizácii a maximálnej dĺžke trvania administratívnej časti procesu udeľovania povolení
- Zavedením kratších a jasných lehôt na rozhodnutia sa urýchlí zavádzanie projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Je však vhodné rozlišovať medzi projektmi v oblastiach, ktoré sú obzvlášť vhodné na zavádzanie projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, pre ktoré môžu byť lehoty obzvlášť zjednodušené, a projektmi, ktoré sa nachádzajú mimo týchto oblastí.
- Projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov je vhodné zjednodušiť a zrýchliť tak určité environmentálne aspekty postupov a procesov udeľovania povolení.
- Bod (9) smernice hovorí o určení oblastí, ktoré sú obzvlášť vhodné na prípravu projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, pričom by mali rozlišovať medzi technológiami,

u ktorých sa neočakáva, že zavádzanie konkrétneho typu obnoviteľných zdrojov energie bude mať významný vplyv na životné prostredie. Pri označovaní oblastí vhodných na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov by sa členské štáty mali v maximálnej možnej miere vyhýbať chráneným oblastiam. Členské štáty môžu určiť oblasti vhodné na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov špecifické pre jeden alebo viacero typov zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov a mali by uviesť druh alebo druhy energie z obnoviteľných zdrojov, ktorých výhoda je vhodná v každej z určených oblastí.

- Bod (13) stanovuje určenie cieľových oblastí vhodných na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov by malo mať za cieľ zabezpečiť, aby výroba energie z obnoviteľných zdrojov z týchto oblastí spolu s existujúcimi zariadeniami na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, s budúcimi zariadeniami na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov mimo takýchto oblastí a s mechanizmami spolupráce postačovala na dosiahnutie príspevku členských štátov k cieľu Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov stanovenému v článku 3 ods. 1 smernice (EÚ) 2018/2001.
- V bode (20) sa **Smernicou (EÚ) 2018/2001** zavádzajú zjednodušené postupy udeľovania povolení na modernizáciu. S cieľom reagovať na čoraz vyššiu potrebu modernizácie existujúcich zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov a plne využiť výhody, ktoré ponúka, je vhodné zaviesť ešte kratší postup na modernizáciu týchto zariadení nachádzajúcich sa v oblastiach vhodných na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov vrátane kratšieho postupu preverovania. Pri modernizácii existujúcich zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, ktoré sa nachádzajú mimo oblastí vhodných na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, by členské štáty mali zabezpečiť zjednodušený a rýchly proces udeľovania povolení, ktorý by nemal presiahnuť jeden rok, pričom by sa mala zohľadniť zásada „nespôsobať škodu“ zakotvená v Európskej zelenej dohode.
- Bod (21) stanovuje zariadenia, pri ktorých sa môžu vykonávať kratšie postupy udeľovania povolení, nakoľko tie zvyčajne nevyvolávajú obavy súvisiace s konkurenčným využívaním priestoru alebo vplyvom na životné prostredie. Jedná sa o inštaláciu zariadení solárnej energie spolu so súvisiacim spoločne umiestneným skladovaním a pripojením do sústavy v existujúcich alebo budúcich štruktúrach vytvorených na iné účely ako na výrobu solárnej energie s vylúčením umelých vodných plôch, ako sú strechy, parkovacie plochy, cesty a železnice.
- V bode (22) smernice európskej rady sa poukazuje na obnoviteľné zdroje energie a ich kľúčovú rolu v boji proti zmene klímy, pri znižovaní cien energie, závislosti Únie od fosílnych palív a pri zaisťovaní bezpečnosti dodávok energie v Únii. Na účely príslušných právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia by členské štáty v nevyhnutných jednotlivých posúdeniach s cieľom zistiť, či v prípade zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, jeho pripojenia do sústavy, samotnej súvisiacej sústavy alebo uskladňovacieho zariadenia ide o zariadenia prevažujúceho verejného záujmu, mali považovať tieto zariadenia a ich súvisiacu infraštruktúru za zariadenia prevažujúceho verejného záujmu, ktoré slúžia verejnemu zdraviu a bezpečnosti, okrem prípadov, keď existuje jasný dôkaz, že tieto projekty majú závažné nepriaznivé účinky na životné prostredie, ktoré nemožno zmierniť alebo kompenzovať. Ak by sa takéto zariadenia považovali za zariadenia prevládajúceho verejného záujmu, ktoré slúžia verejnemu zdraviu a bezpečnosti, umožnilo by to týmto projektom profitovať zo zjednodušeného posudzovania.

- Bod (23) poukazuje na snahu o zabezpečenie bezproblémového a účinného vykonávania ustanovení tejto smernice, Komisia podporuje členské štáty prostredníctvom nástroja technickej podpory, ktorým sa poskytujú prispôbené technické odborné znalosti na navrhovanie a vykonávanie reforiem vrátane tých, ktorými sa zvyšuje využívanie energie z obnoviteľných zdrojov energie, podporuje sa lepšia integrácia energetického systému, identifikujú sa osobitné oblasti obzvlášť vhodné na inštaláciu zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov a zjednodušuje sa rámec pre procesy schvaľovania a udeľovania povolení pre zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov. Technická podpora zahŕňa napríklad posilnenie administratívnych kapacít, harmonizáciu legislatívnych rámcov a výmenu príslušných postupov.

- Bod (10) v smernici Európskeho parlamentu a Rady **2001/42/ES** sa stanovujú environmentálne posudzovania ako dôležitý nástroj na začlenenie environmentálnych hľadísk do prípravy a schvaľovania plánov a programov. Na určenie oblastí vhodných na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov by členské štáty mali pripraviť plán alebo plány zahŕňajúce identifikáciu oblastí a platné pravidlá a zmierňujúce opatrenia pre projekty nachádzajúce sa v každej oblasti vhodnej na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov. Členské štáty môžu pripraviť jeden jediný plán pre všetky oblasti vhodné na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov a súvisiace technológie, alebo plány špecifické pre technológiu, v ktorých sa identifikuje jedna alebo viacero oblastí vhodných na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov. Každý plán by mal podliehať environmentálnemu posudzovaniu vykonávanému v súlade s podmienkami stanovenými v smernici 2001/42/ES s cieľom posúdiť vplyvy každej technológie využívajúcej energiu z obnoviteľných zdrojov na príslušné oblasti určené v takomto pláne. Vykonanie environmentálneho posudzovania v súlade so smernicou 2001/42/ES na tento účel členským štátom umožní mať integrovanejší a efektívnejší prístup k plánovaniu a zohľadňovať environmentálne aspekty v ranej fáze procesu plánovania na strategickej úrovni. Prispeje sa tým k rýchlejšiemu a efektívnejšiemu zavedeniu rôznych obnoviteľných zdrojov energie a zároveň sa minimalizujú negatívne vplyvy týchto projektov na životné prostredie.

- V zmysle vyššie uvedeného, bod (11) smernice Európskeho parlamentu a Rady po prijatí plánu alebo plánov, v ktorých sa určia oblasti vhodné na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, by členské štáty mali monitorovať významné environmentálne účinky vykonávania plánov a programov, aby boli okrem iného schopné včas identifikovať nepredvídané škodlivé účinky a uskutočniť vhodné nápravné opatrenia v súlade so smernicou **2001/42/ES**.

Použitá literatúra

- 1.) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A222%3AFIN&qid=1653033811900>